

a.	voor het bouwen van nieuwe woningen (24 kamerwoningen voor niet gehuwde verpleegden, 6 woningen voor gehuwde verpleegden, 12 isoleerkamers, 3 dubbele woningen voor verplegend personeel)	f 60392.21
b.	voor vernieuwing, verbouwing en herstel van diverse gebouwen (woningen van verpleegden, badkamers, privaten, hospitaal, policliniek, verbandkamer, naaikamer voor meisjes, timmerloods voor jongens, recreatiezaal, winkel, bakkerij, verbrandingsoven, keuken, magazijn, kantoor, directricewoning)	f 42372.67
c.	voor vernieuwing van sluizen en aanlegsteiger	f 15971.53
d.	voor vernieuwing van cementpaden	f 2248.19
e.	voor verbetering van de watervoorziening	f 9781.17
	Totaal in 10 jaren	f 130765.77

De uitgaven voor 1929 zijn geraamd op f 19262.— (nieuwe bouw van 2 oppasserswoningen, diverse verbouwingen en herstellingen).

Paramaribo, 14 Augustus 1929.

P. H. J. LAMPE.

PIJNLOOZE BARINGEN.

Zeer terecht maakt collega DRIESSEN in zijn onderschrift op mijn artikel, „Pijnlooze baring met tragisch beloop” (*Ned. Tijdschr. v. Geneesk.*, 1929, II, No. 32), de opmerking, dat de hoofdzaak minder neerkomt op het pijnlooze der baring dan wel op het onbewust blijven daarvan van de zijde der parturiente. Hij is blijkbaar het meest getroffen door de forensische zijde dezer soort baringen. De pijnlooze baringen zijn zeer zeker interessant voor de kennis en studie der physiologie van het baringsproces; het *onbewuste* daarbij geeft het criterium voor het gerechtelijke, en is van meer practisch belang.

Deze zienswijze gaf mij dan ook hoofdzakelijk aanleiding mijn geval mede te deelen en noopt mij op dit onderwerp nog eens terug te komen, ook met de gegevens, die ik daaromtrent van verschillende collegae zoo welwillend mocht ontvangen na de publicatie van mijn casuïstiekje.

Bij het vermeiden der vier beschreven gevallen van pijnlooze baringen over een ruim dertigjarig tijdstip in ons *Tijdschrift*, is mij blijkens mededeeling, ontgaan, het geval van collega TJEENK WILLINK (*Ned. Tijdschr. v. Geneesk.*, 1922, I, No. 2), waar bij een pijnlooze onbewuste baring, het voldragen levende kind gestikt was onder de dekens. Ook hij wijst op het medicolegale dezer bevallingen.

In het geval van prof. VAN ROOY (*Maandblad voor Verloskunde*, 1914, No. 5) waarop mij door een vijftal collegae is gewezen, en waarvan collega SCHALY welwillend mij een exemplaar toezond, waarvoor mijn dank! ontsnapte de gehuwde eerbare onderwijzeres, moeder, bij voorafgaande baring nauwelijks aan de gevangenis, wegens den haar toen ten laste gelegde kindermoord: (De deskundigen der rechtbank hadden als hun overtuiging uitgesproken, dat de aangeklaagde zich bewust geweest was, dat zij bezig was te baren, toen zij naar het privaat ging. Dank zij het blijkbaar scherpzinnig oordeel, neergelegd in de verklaring der deskundigen, van de zijde der verdediging uitgelokt, luidde het eindoordeel der rechtbank: Vrijspraak. Gelukkig! want *de volgende wederom pijnlooze baring* (nu geleid en beschreven door dr. VAN ROOY) bewees, zegt hij, *overtuigend, dat de rechtbank destijds juist had gezien*).

Nu deze bevallingen meer uit een juridisch standpunt onze belangstelling hebben, moge ik hierop ietwat dieper ingaan, en *dit* geval eenigszins nader bespreken van die zijde, getoetst aan de medische: Het doet wel vreemd aan, bij het lezen van het volledige verslag dezer twee bevallingen, dat deze vrouw, die dan toch bij de voorafgaande, zoo dramatische baring, de minder aangename bemoeiingen der Justitie had medegemaakt, bij *deze* volgende zwangerschap zoo groote zorgeloosheid vertoonde:

Nu wist zij dat zij zwanger was, (bij de rechterlijke instructie, gevolgd op de voor-

gaande bevalling verklaarde zij dit niet geweten te hebben). Verder, dat „zwarte goed” (meconium), *dat zij volgens eigen verklaring al eenigen tijd voelde afvloeien*, kon haar toch niet onverschillig laten! Het was louter een zeer groot toeval, dat de dokter op het juiste oogenblik, ja, à la minute, geheel onverwacht kwam, om het vooronderzoek te doen, *waarop zij nog zeer veel tegen had!* en waarbij bleek, dat zij barend was, *en de stuit reeds geboren!* Door dit buitengewoon toevallige doktersbezoek, is aan deze vrouw waarschijnlijk een tweede drama bespaard gebleven. Had dit onderzoek niet precies op dit oogenblik plaats gehad, het kind met nakomend hoofd zou, zonder deskundige hulp, zeker dood geboren zijn en mogelijk wederom op het privaat, alwaar door een soort ligging van WALCHER (zit), het nakomend hoofd wel zou zijn uitgedreven. Wederom, en nu als recidiviste zou zij terecht gestaan hebben en zeker onder meer bezwarende omstandigheden; de deskundigen der verdediging zouden *nu met minder „scherpzinnige” argumenten deze tweede „pijnlooze” „onbewuste” bevalling hebben kunnen verklaren:* Zij was onderwijzeres, waarbij men toch zeker ietwat meer eigen waarneming en verzorging mag veronderstellen. Het boerenvrouwje, waarover mijn geval handelde, verklaarde mij onlangs: dat „als het wederom zoo bij haar zou zijn (zwanger) zij de laatste weken op het bed zal gaan liggen om toch „zoo iets” niet meer mede te maken! Wel eenig verschil in voorzorg en mentaliteit! Juist die *mentaliteit* bij die tweede bevalling der onderwijzeres doet wel eenigszins afbreuk aan het zoo scherpzinnig „bewezen”, „pijnlooze, onbewuste” der voorafgaande baring. Zoowel uit een forensisch als uit een geneeskundig oogpunt had VAN ROOY met deze mentaliteit rekening moeten houden, alvorens bij deze tweede bevalling te besluiten tot het pijnlooze, onbewuste en te verklaren, dat deze tweede bevalling een zoo bijzonder *relief* gaf aan het voorgaande drama, ik zou meenen een zoo *vreemd* relief, en als hij tot het eindbesluit komt en schrijft, dat aan dit geval met *recht* en *reden* het etiket van pijnlooze en onbewuste baring kan gegeven worden, ben ik zoo vrij, dit niet te onderschrijven.

Dit tweede geval heeft trouwens als zoodanig geen verband met het eerste, daar de verdediging als toen (dr. CATHARINA VAN TUSSENBROEK) het geval als een *partus praecipitatus* heeft bepleit, dit staat duidelijk in de stukken, waaruit ik aanhaal: „Blijkens de verklaring der verdediging waren in casu alle factoren aanwezig om aan te nemen een *partus-praecipitatus*”. En dan komt de verdere vrijspraak conclusie.

Justitieel is het verschil in wezen en zijn dezer baringen van geen belang. Gaarne wil ik in casu aannemen, dat bij deze verdediging de onbewuste baring bedoeld is, doch het woord: *partus praecipitatus* is telkens gebruikt, als zijnde begrijpelijker en meer zeggend.

Het geval door prof. DE SNOO destijds te Rotterdam medegemaakt en mij medegedeeld, waarbij een I. para, slapende beviel en wakker werd, door het geschreeuw van het kind onder de dekens, terwijl de bij parturiente wakende zuster eveneens door dit geschreeuw verrast werd, en nog tijdig hulp kon verleenen, past zuiver, naar ik meen, in de rubriek der pijnlooze onbewuste baringen. Het tweede thans weer een „privaat” geval bij een dienstmeisje door DE SNOO — als deskundige in foro — van terzijde meegemaakt, valt, naar het mij voorkomt, *gezien de omstandigheden* waaronder dit drama verliep, meer onder de rubriek clandestiene baringen met *beroep op het onbewuste*; het welbewuste is in foro zoo moeilijk te bewijzen! DE SNOO merkt hierbij zoo terecht op, dat juist in deze gevallen zooveel gelogen (S. V. V.) wordt. De rechter concludeerde tot vrijspraak; het overtuigende bewijs van het welbewust geweest zijn, kon niet geleverd worden. Alles is hier steeds zoo subjectief.

Mijn aanmerkingen en bezwaren op het geval van VAN ROOY even ter zijde stellende, en dus eens aannemende, dat deze *twee opvolgende* bevallingen dan pijnloos en onbewust verliepen, komt de gedachte zeer sterk naar voren, dat wij bij deze soort baringen met *individueele*, ja met een soort idiopathische voorbeschiktheid te doen *kunnen* hebben; voor de physiologie van het baringsproces is dat zeer belangrijk, daarop is echter niet gewezen bij de beschrijving van deze gevallen. Zeer belangwekkend zou het zijn, na te gaan, welk beloop de eventueele volgende beval-

lingen der onderwijzeres hebben gehad en van de andere ons nu bekende, als pijnloos en onbewust beschreven gevallen. Ik zie dan ook met de grootste belangstelling de volgende bevalling van mijn boerenvrouwte tegemoet en hoop, casu quo, te zijner tijd daarover dan in ons *Tijdschrift* nog mededeelingen te kunnen doen.

Neen! De gegevens in TREUB's leerboek, op bldz. 125, waarop VAN ROOY mij wees in een ingezonden stukje (*Ned. Tijdschr. v. Geneesk.*, 31 Aug. 1929) had ik niet gevonden. In het hoofdstuk: Baring, moederlijke verschijnselen vindt men op de genoemde bladzijde in *notavom*, samen drie regels, waarbij enkel aangehaald zijn zonder meer, de gevallen van pijnlooze baring van VAN WERING en DOYER (reeds in mijn eerste stukje beschreven) en het geval van VAN ROOY, om te kennen te geven, zooals TREUB het uitdrukt, dat weeënpijn bij baring wel eens niet gevoeld wordt. Uit deze enkele vermelding zou ik toch geen voorlichting verkregen hebben. Ook in het onderschrift van mijn casuïstiekje verklaart DRIESSEN, dat in TREUB en TAK's *Leerboek der gerechtelijke verloskunde*, een dergelijk geval niet eens vermeld is, mijn leermeester schijnt deze soort baringen van minder gewicht beschouwd te hebben, of was toen de literatuur daarover nog zoo schaarsch misschien?

In VAN DER HOEVEN's *Pathologie van baring en puerperium*, waarop mij in een ingezonden stukje (*Ned. Tijdschr. der Geneesk.*, 24 Aug. 1929) door collega DE MIRANDA is gewezen, staat onder hoofdstuk: Vermindering der weeën (pijnlooze weeën), deze soort baring als volgt beschreven:

„Vermindering der weeën.

Pijnlooze weeën voeren tot een pijnlooze baring, d.w.z. de vrouw merkt aan niets dat ze weeën heeft; zij voelt het niet. Men moet dezen toestand niet verwarren met den partus praecipitatus, noch met een baring met zwakke weeën. De baring kan betrekkelijk lang duren, en de weeën kunnen sterk zijn, *maar tot het bewustzijn dringen zij niet door*. Behalve bij ruggemergziekten neemt men een *enkele maal* dezen toestand waar, *bij geheel gezonde vrouwen*. De oorzaak is onbekend.

De geheele baring kan pijnloos zijn, ook de uitdrijvingsperiode, waarbij de prikkel tot het in werking stellen der buikpers uitblijvende, tangextractie noodig kan worden.

Het belang van deze overigens niet onaangename afwijking ligt in het onverwachte van de geboorte van het kind, waardoor dit, op een oogenblik, een plaats en een wijze ter wereld kan komen, die voor de moeder lastig, soms gevaarlijk kan zijn, voor het kind ernstige gevolgen kan hebben; verder vindt de pijnlooze baring haar beteekenis wel eens op gerechtelijk gebied".

Daar staat werkelijk alles in; ik ben collega DE MIRANDA dankbaar, mij op dit stuk gewezen te hebben.

De gevallen van VAN WERING en van VAN ROOY zijn er verder even bij vermeld. Dit laatste schijnt ook indruk gemaakt te hebben op collega DE MIRANDA; in die enkele regels van zijn ingezonden stukje meent hij er nog eens op te moeten wijzen, dat die tweede baring nu toch zoo schitterend het pijnlooze van de vroegereschool-privaat-bevalling bewees, omdat... ja, omdat de binnenkomende geneeskundige haar aantrof bij het *kaartspelen*, terwijl zij in partu was, en de baring zonder eenige pijn verliep! Ik ben zoo vrij mijn collega te verwijzen naar mijn bovenstaande commentaar op dit geval. Daar staan andere bijzonderheden bij vermeld, die van meer belang zijn, dan dit partijtje picket en mij dan ook een ander inzicht gaven over deze gebeurtenis. Dat kaartspelen heb ik als *onverschilligheid* bij deze vrouw opgevat en niet eens afzonderlijk bij deze geschiedenis vermeld, dat meconium had reeds te veel indruk op mij gemaakt! Bij de instructie van dit geval schijnt er ook over gesproken te zijn naar ik verneem, dat deze onderwijzeres bedreigd was *met ontslag als zij wederom een kind kveeg?*

Maar goed, dat de wet sindsdien hierin verandering heeft gebracht.

Zooals in mijn casuïstiekje medegedeeld zouden er op de Utrechtsche verloskundige klinieken en policlinieken gegevens zijn, waarop prof. KOUWER de uitspraak heeft gedaan, dat de *onpijnlijke baringen niet tot de allergrootste zeldzaamheden behooren*.

Desgevraagd heb ik van prof. KOUWER met de meeste welwillendheid inlichtingen gekregen. Prof. KOUWER heeft steeds van de waargenomen gevallen van onpijnlijke

baringen aanteekening gehouden, deze zijn echter, tot heden nog niet tot een geheel, of tot een overzicht verzameld, nòch door hem, nòch door zijn opvolger prof. DE SNOO.

Uit de mededeelingen van prof. KOUWER blijkt, dat het policlinisch materiaal het grootste contingent leverde van deze soort bevallingen en bij schatting werd vastgesteld, dat per jaar zeer zeker 2 à 3 maal zulk een geval van pijnlooze baring door de studenten is gerapporteerd. In de kliniek, waar de contrôle scherper is, was in verhouding dit getal veel geringer. Ik concludeer, dat het policlinische cijfer wel wat aan den hoogen kant zal gekomen zijn door de beoordeeling der studenten. Met een geval van pijnlooze baring van twee I-parae bewijst prof. KOUWER verder, dat het pijnlooze dezer baringen in te deelen is, nu en dan, in twee periodes en wel in de classiek bekende ontsluitings- en de uitdrijvingsperiodes. Dat de eerste zeer vaak op het randje af geheel pijnloos verloopt, ondervinden wij dagelijks bij multiparae, een enkele maal bij I-parae.

De bekende blague „Voor een kopje koffie doe ik het zoo vaak als u wil”, hebben wij allen meer dan eens gehoord en geeft het zoo weinig indrukmakende dezer baringen weer.

Maar dat na een *met allerheftigste pijnen gepaard gaande ontsluitingsperiode een absoluut pijnlooze, ja, onbewuste uitdrijving* volgt, hebben wel weinigen gezien. Dat is een soort varieteit der pijnlooze baringen, die alhoewel niet het gewone type daarvan weergevende, forensisch gesproken dezelfde waarde en belang hebben, vooral wanneer bij deze gevallen absolute *amnesie* bestaat voor het gedeelte der uitdrijvingsperiode, zooals prof. HEILBRONNER voor een geval met beslistheid uitgemaakt heeft. In het *algemeen* kan men bij zulke gevallen wel zeker overwegen de mogelijkheid van een hysterischen droomtoestand of uitputtingspsychose. Daarvan was bij de twee gevallen van KOUWER geen sprake, evenmin als van verheimelijking of poging tot het doodden van het kind bij de geboorte. De opmerking van prof. KOUWER, dat men bij verschillende der beschreven gevallen en het door mij gerapporteerde, geneigd is te denken aan domheid of onoplettendheid der vrouw is zeer juist en mij uit het hart gegrepen. Bij mijn geval heb ik daaraan zeer ernstig en lang gedacht en ben niet tot publicatie overgegaan, alvorens ik mij nogmaals nauwkeurig vergewist had, dat mijn boerenvrouwje deze benaming volstrekt niet verdiende. (Tot de intellecteele klasse weliswaar behoort zij niet, doch als dom of onoplettend mag zij niet gebrandmerkt worden, haar sociale positie vervult zij met ijver, toewijding en overleg).

Anderzijds van *intellectueelen* gesproken is het door prof. KOUWER medegedeelde geval wel eenigszins aan den komischen kant: Een intellectueel paartje (de man drogist, de vrouw de dochter van een collega), waarvan de vrouw I-para, geheel à terme was, hadden zich 's avonds te goed gedaan aan „Jan in den zak”. 's Nachts werden *beide* onpasselijk met *krampen* in den buik, *beiden* beschuldigden „Jan in den zak” voor dit euvel en ongemak, dat tot in den morgen nog bleef duren, toen is dokters hulp ingeroepen, die nog precies op tijd kwam, om „Jantje” (de schedel was reeds geboren) in ontvangst te nemen! Dat die buikkrampen weeen waren, had mevrouw niet beseft! *De man had toch ook pijn gehad?* Wat een heerlijke mutueele conjugale sympathie! het behoeft niet gezegd, dat dit kind groot gevaar heeft gehad in het privaat terecht te komen, en Jantje bijna het indirect slachtoffer van „Jan in den zak”!

Zeer terecht merkt prof. KOUWER op, dat in het algemeen de rechters zoo moeilijk het pijnlooze, onbewuste aannemen, doordat zij in eigen huisgezin van eigen vrouw de bevallingen medemaken en zij deze als type stellen van pijnen en alle verschrikkelikheden, en het zou al een buitengewoon toeval zijn, als in het gezin van een rechter te zijnent een geval van pijnlooze baring was voorgekomen; a priori verwerpen zij deze. Voor deze, des rechters inzichten, heeft KOUWER, zooals hij zegt, de studenten gewaarschuwd. Mijnerzijds zou ik er nog aan willen toevoegen, dat het (ab uno disce omnes) hier zeker nooit van toepassing mag worden door de heeren rechters.

Dat er allerlei overgangen tusschen meer of minder typische gevallen voorkomen

blijkt ook weer uit de eindconclusie van prof. KOUWER, luidende, dat hij op grond van eigen ervaring, ook *zonder aantoonbare* of aannemelijke stoornissen *van het bewustzijn* de baringspijn in *elk tijdperk* der baring bij *verscheidene* vrouwen zoo minimaal is en bij enkele vrouwen zelfs in die mate ontbreekt, dat men in rechten, er *duchtig* rekening mede moet houden.

In verband met de Utrechtsche statistieken, die dan nog moeten uitgewerkt worden, meldde prof. DE SNOO mij, dat op die klinieken sinds een paar jaar *alle* baringsweeën of de mate van pijn worden geregistreerd. Na verloop van tijd kunnen dit zeker belangrijke gegevens worden.

Terwijl prof. KOUWER dus het voorkomen van pijnlooze baringen nog al ruim opvat, deel ik meer de opvatting van eenige andere gezaghebbenden: de hoogleeraren VAN ROOY, TREUB en VAN DER HOEVEN spreken van uitermate zelden, wel eens een enkele maal. Ik leg er nog eens den nadruk op, dat juridisch het er niets toe doet, of wij voor het onbewust blijven eenige afwijking of stoornis kunnen aanwijzen. Doch laat ons tevens bedenken, dat al staan de rechters zooals wij zagen, a priori zeer sceptisch tegenover deze gevallen, wij toch onzerzijds de reeds vrij breede opvatting van prof. KOUWER niet te ruim over mogen nemen.

Samenvattende meen ik uit het vroeger medegedeelde en voorgaande te mogen afleiden, *dat de pijnlooze onbewuste baringen qua tales buitengewoon zelden voorkomen* en dat niet alle beschreven gevallen als zoodanig moeten worden beschouwd.

Behalve met de psychische en physische toestanden der parturiente moet rekening gehouden worden met de *mentaliteit* der barenden en de omstandigheden waaronder de baring verloopt.

Het „*gij zult in smarten baren*” naturaliter gesproken, is door deze zeer enkele uitzonderingen niet aangetast. En gelukkig ook! Welk een machtig wapen zouden anders niet in handen krijgen zij, die nu niet terugschrikken voor kindermoord. Welke gruweldaden hierbij soms voor den dag komen, moge blijken uit het alhier voor eenige jaren voorgekomen geval, waarbij een ongehuwd meisje na binnen het uur zonder eenige medehulp bevallen te zijn, haar kind met de adnexa stuksgewijze in de kachel verbrand had, in diezelfde 60 minuten! Doch nog op het laatste oogenblik van dit lugubere werk werd zij betrapt door de thuiskomende huisgenooten. Van zwangerschap hadden, noch zij noch de buurt iets gemerkt. De zware, welverdiende straf kon hier toegepast worden na het absoluut overtuigende bewijs.

Aan dergelijke gruweldaden, die wel steeds ontdekt worden, zal wel niemand zich weer schuldig maken, als eenmaal de pijnlooze, onbewuste baringen op open privaats door niet genoegzame critische beoordeeling een hooger percentage zouden bereiken in de statistieken, waarmede het publiek, ipse facto, geleidelijk mede bekend zou worden en er misbruik van zou maken.

Uit het, naar ik meen, bewezen feit, dat de echte zuivere pijnlooze onbewuste baringen zonder twijfel voorkomen bij *geheel gezonde vrouwen*, krijgt de opmerking van collega DRIESSEN; dat de Duitsche opvatting in de *uitsluiting* daarvan veel te ver gaat, groote waarde. Hebben wij in ons klein Nederland dan toch *absoluut* vaststaande gevallen van *zuiver* pijnlooze onbewuste baringen; in Duitschland zullen er a fortiori veel meer voorgekomen zijn en deze zijn dan ook beschreven o. a. bij WOLFF (*Arch. für Gyn.*, Bd. 87) HALBAN en SEITZ echter erkennen de onbewuste baring niet, tenzij de parturiente of psychisch gestoord of zwakzinnig is. Deze uitspraak is in tegenspraak met de feiten en dient herzien te worden.

Weert, 24 September 1929.

JOS. PEETERS, arts,

HET OORDEEL VAN DE GENEESKUNDIGEN DER RADEN VAN ARBEID.

Op bldz. 4857 van het *Nederl. Tijdschr. v. Geneesk.* staat in de discussie vermeld: „dr. MORTIER HIJMANS meent, dat het oordeel van de geneeskundigen van de Raden van Arbeid op te losse schroeven staat”.

De ondergeteekende stelt er prijs op, te verklaren, dat hij deze woorden *niet* heeft geuit en ook nooit deze meening heeft gehad.